

اعتیاد به نوستالژی

احمدغلامی

چندی پیش سالگرد مشروطه بود. بی سروصدا آمد و رفت. یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای کشور که با عناوینی همچون انقلاب مشروطه، نهضت مشروطه و جنبش مشروطه از آن نام می‌برند، جنبشی مرفقی که آحاد مردم درگیر آن نبودند و حتی می‌توان گفت در مناطق دورافتاده از شهرهای بزرگ از وقایع مشروطه چندان خبردار نشدند. از این‌رو این جنبش، نخبه‌گرا باقی ماند. جنبشی که طیف‌های متنوعی از جریان‌های سیاسی از جمله روحانیون بلندپایه، ملیون و گروه‌هایی با افکار سوسیالیستی را در بر می‌گرفت. جنبش مشروطه توانست مفاهیمی همچون آزادی، حقوق ملت و قانون را به بستر جامعه تسری بدهد، اما مهم‌ترین ویژگی آن ابداع ملت در مواجهه با نهاد سلطنت و روحانیت بود. دو نهادی که سالیان سال و تا بعد از کودتای ۲۸ مرداد منافع مشترک‌شان بیش از تعارضات‌شان بود. شاید از همین‌رو بود که ملیون و سوسیالیست‌ها هرگز نتوانستند به معنای واقعی در جامعهٔ ایران دست بالا را داشته باشند. با اینکه آنها در ابداع و ترویج مفاهیمی همچون قانون و آزادی نقش مهمی بر عهده داشتند، اما اغلب پرترهٔ ساخته‌شده از آنان، «فیگوری طاعونی» است که این فیگور درصدد است جامعه را از مسیر خود منحرف سازد. در این یادداشت قصد ما بیان تحولات مشروطه نیست. آن قدر دراین‌باره سخن گفته‌اند که بعید است کسی تمایل به خواندن مکرر چنین متن‌هایی داشته باشد. این عدم تمایل صرفا به مشروطه بازمی‌گردد. مردم یا به معنای دیگر بخشی از اکثریت مردم، نه‌تنها از سخن‌شنیدن اشاع شده‌اند حتی در سخن‌گفتن نیز از مرز اشباع‌شدگی عبور کرده و ناخواسته در هر زمینه‌ای اظهارنظر می‌کنند.

یادداشت

یک سیصدوشصت‌وپچهارم احترام روز خبرنگار است

کامبیز نوروزی

حقوق‌دان

مناسبت‌هایی مانند روز خبرنگار همیشه به تعریف و تمجیدهایی با تاریخ مصرف ۲۴ ساعت می‌آیند و می‌گذرند. در این روز، همه مقامات رسمی تبریک می‌گویند و تحسین می‌کنند و از محاسن روزنامه‌نگاری سخن می‌گویند و البته وقتی مقام ارشد رسمی باشی، می‌توانی بدون آنکه هیچ‌گاه دستی به کار رسانه برده باشی، نصایح و پندهایی هم به روزنامه‌نگاران بدهی که چنین خبر بنویسد و چنان گزارش دهد. با طلوع آفتاب ۱۸ مرداد، دوباره آتش همان است و کاسه همان. در ۳۶۵ روز سال که پر است از مراات‌ها، سختی‌ها و خطر‌ها، لاقال یک روز تنفس به نام روز خبرنگار هم بد نیست.

روزنامه‌نگاری کشور همچنان روند نزولی طی می‌کند. مهم‌ترین حقوق از مجموعه حقه‌های رسانه‌ها، شامل حق دسترسی به اطلاعات و حق امنیت شغلی و حق امنیت حرفه‌ای است. همه شواهد حاکی از آن است که هر سه مورد همچنان در مسیر نزولی قرار دارند و مستمرا در حال کاهش‌اند.

دولت و سایر دستگاه‌های کشور همچنان از انتشار اطلاعات یا امکان دسترسی روزنامه‌نگاران به اطلاعات خودداری می‌کنند. قرارداده‌ها، آمار‌ها، مقدمات انواع تصمیم‌گیری‌ها و بسیاری مسائل دیگر از دسترسی روزنامه‌نگاران بسیار دور هستند، حتی در سامانه‌ای که پیرو قانون دسترسی به اطلاعات ایجاد شد، همچنان دستگاه‌های اجرایی هیچ پاسخی نمی‌دهند. بدون دسترسی روزنامه‌نگاران به اطلاعات، عملا آزادی رسانه‌ها از معنا تهی می‌شود. امنیت شغلی روزنامه‌نگاران در بدترین وضعیت سال‌های اخیر است. بحران اقتصادی بی‌سابقه‌ای که گریبان رسانه‌های خصوصی را گرفته، آنها را از رعایت مزد و مزایای قانونی روزنامه‌نگاران ناتوان کرده است. اخراج روزنامه‌نگاران تقریباً به امری عادی بدل شده است.

شنبه ۱۸ مرداد ۱۴۰۴
۱۵ صفر ۱۴۴۷
۲۹ کوسث ۲۰۲۵
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۱۷۷
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه شرق، شماره ۵۱۷۷، ۱۸ مرداد ۱۴۰۴

در «شرق» امروز می‌خوانید:
انتقادهای ستار همدانی از سخنگو تا مدیریت استقلال در گفت‌وگو با «شرق» • اینترنت طبقاتی؛ طرح جدید تندروهای مجلس برای قفل کردن فضای مجازی در ایران

بحران کاغذ، چاپ کتاب‌های درسی و غیردرسی و رسانه‌های چاپی را متوقف کرد

روزنامه و کتاب در گیر بحران بی‌کاغذی

مریم شکرانی؛ «سه ماه است حتی یک نسخه کتاب چاپ نکرده‌ایم». «کاغذ نیست و با کاغذ قرضی روزنامه را منتشر می‌کنیم». «فعلا چاپخانه‌مان تعطیل است و نمی‌دانیم این وضعیت تا چه زمانی طول بکشد». این چکیده جملاتی است که فعالان صنعت نشر کتاب و مطبوعات در توضیح وضعیت خود به زبان می‌آورند. از آن سو، روزنامه «شرق» در آستانه روز خبرنگار اعلام کرد «به دلیل نبود کاغذ در بازار و بی‌نتیجه‌ماندن تلاش‌ها برای تأمین کاغذ، نسخه چاپی روزنامه در روزهای چهارشنبه ۱۵ مرداد و پنجشنبه ۱۶ مرداد ۱۴۰۴ منتشر نمی‌شود». رضا خجسته‌رحیمی، سردبیر ماهنامه اندیشه پویا نیز در یادداشتی توضیح داد: «۱۰ روز است که می‌خواهیم شماره جدید «اندیشه پویا» را منتشر کنیم، اما کاغذ نشربه (کاغذ رول وارداتی) در بازار موجود نیست. حتی حاضریم به بالاترین و غیرمنصفانه‌ترین قیمت‌ها کاغذ از بازار به‌ظاهر آزاد تهیه کنیم که بیش خوانندگان مجله شرمند نباشیم و به هر دری زده‌ایم فقط برای چند رول کاغذ. اما به جایی نرسیده‌ایم؛ نه بارانه خواسته‌ایم، نه ارز بارانه‌ای و

کاغذ در ایران به واسطه تحریمات بین‌المللی و مشکلات داخلی در حال اتمام است.

نگاهی به منافع تهران در میانه دیدار احتمالی پوتین و ترامپ
در گفت‌وگو با نعمت‌الله ایزدی

ایران در میانه دیدار ترامپ و پوتین

صفحه ۳

یادداشت

بخش کشاورزی قربانی ماراتن بی‌پایان ادغام و انتزاع

عبدالحسین غوطیایی

پژوهشگر کشاورزی

برای نقش آفرینی در اقتصاد کشور نیاز به تحول عمیق ساختاری و متناسب با الزاماتی از قبیل تغییرات اقلیمی، دگرگونی‌های پرشتاب تکنولوژی، افزایش منابع و تغییرات الگوی مصرف و مهتر از همه شایسته‌سالاری دارد.
باین‌حال، اقدام شتاب‌زده با چراغ خاموش و بدون حضور نخبگان صاحب‌نظر در تدوین سند مذکور و بدون اراده‌ای سترگ در اصلاح هم‌زمان تمامی اجزای نظام مدیریتی کشور، تنها به تداوم دور باطل فراز و فرود تابلوها می‌انجامد. فراز و فرودهایی که این بار به‌مثابه تیر خلاصی بر ثبات شکننده شرایط موجود شلیک خواهد شد.
واگذاری مسئولیت «امنیت غذایی» (ماده ۱) در این سند به وزارت جهاد کشاورزی که باید متولی بهره‌وری پایدار از منابع تولید باشد، اتفاقا ازجمله خطاهای راهبردی به‌شمار می‌آید.
واگذاری چنین مهمی که مشارکت تمامی ارکان دولت را می‌طلبد، تنها بر شانه‌سازی لِرزان وزارتی که در تناقض «تولید پایدار» و «تنظیم بازار مصرف» دست‌وپا می‌زنند، موجب بهره‌کشی افراطی از منابع و نیز گرایش به واردات به‌عنوان

یادداشت

خوب بودن به‌تنهایی کافی نیست

مهرداداحمدی‌شیخانی

برای من معمولا چنین است که عنوان مطالبم را در پایان یادداشت انتخاب می‌کنم و بیشتر مواقع، این عنوان در پاراگراف آخر برای خودم معلوم می‌شود که چه باید باشد. نه اینکه ندانم قرار است مطلب به کجا برسد، ولی اینکه دقیقا از چه کلماتی برای عنوان یادداشت استفاده کنم، اغلب اوقات در انتهای نوشته‌ام برابرم میسر می‌شود. ولی عنوان این یادداشت از همین ابتدا معلوم بود که چیست و نه‌تنها حالا که این مطلب را می‌نویسم، بلکه نزدیک به یک سال است که عنوان این یادداشت را انتخاب کرده‌ام، ولی به دلایلی، نوشتن آن را به تأخیر انداختم، هرچند منظوری را که از آن در ذهن دارم، در طی این مدت، جسته و گریخته در مطالبی دیگر، اشاره‌وار آورده‌ام.
آنهایی که مطالب من را در این مدت دیده‌اند، می‌دانند که در دوره انتخابات ریاست‌جمهوری سال گذشته، با آنکه هیچ ارتباطی با ستاد جناب پزشکیان نداشتیم، ولی به‌جد برای انتخاب ایشان تلاش کردم و فضای مجازی پر بود از مطالب متعددی که هر روز، اولا در ضرورت شرکت در انتخابات می‌نوشتم (یعنی همان کاری که برای هر انتخابات دیگری نیز انجام داده‌ام و محدود به یک انتخابات خاص و یک فرد خاص نبوده و نیست، که دلایل چنین موضعی را هم بارها گفته‌ام) و ثانیا بر اهمیت انتخاب شخص پزشکیان اصرار داشتم و همچنان اگر با وجود عملکرد یک‌ساله اخیر رئیس‌جمهور و اطلاع کامل از آن، می‌شد زمان را به عقب برگرداند و همان شرایط انتخابات یک سال پیش عینا تکرار می‌شد، از بین همان کاندیداها، باز هم بر انتخاب پزشکیان تأکید داشتم و دارم، باوجوداین، از همان روز پایان انتخابات و حتی پیش از قطعی شدن و اعلام رسمی پیروزی و در همان زمان حمایت نام و تمام، موضع انتقادی خود را بر برخی کنش‌ها و مواضع ایشان گفته‌ام که پس از پیروزی در انتخابات و در همه این یک سال نیز به‌جد در بیان آنها کوشیده‌ام و احتمالا از معدود هواداران ایشان باشم که در عین هواداری، منتقد جدی او نیز هستم و البته مهم‌ترین نقدی که از ابتدا بر ایشان داشتم و همچنان این نقد را بر ایشان وارد می‌دانم و حتی بیشتر از قبل، موضع رئیس‌جمهور در قبال مسئله رسانه است. از همان دوره انتخابات سال گذشته، برای من معلوم شد که مسئله

شرق

باحکر رهبر انقلاب صورت گرفت

انتصاب دکتر لاریجانی در شورای عالی امنیت ملی

انتصاب آقایان احمدیان و شمخانی در شورای دفاع

۳

برگزیده‌ها

دانشگاه تهران برای نخستین بار موفق شده در آرزایی‌های معتبر جهانی به وضعیت ثبات برسد

صعود ۴ دانشگاه ایران به رتبه تأثیر گذارها

نگاهی به صف آرای مخالفان و موافقان علی لاریجانی در دو دهه اخیر

خط‌کشی‌های سیاسی از دشمنی تا دل‌دادگی

۲

بهره‌برداری از «هلال ترافیکی شرق» بزرگ‌ترین پروژه بزرگراهی تاریخ اصفهان

قلب تپنده منظومه حمل‌ونقل تاریخ اصفهان افتتاح شد

۴

فرشچیان در حال استراحت است
غلامحسین امیرخانی: ذوق و تخیل فرشچیان ریشه در اصالت ایرانی دارد

۱۲

یادداشت

حمله «پیش‌پیش‌دستانه»

غلامرضا نظربلند

تحلیگر

طرف روزهای اخیر زمزمه‌هایی به گوش می‌رسد که نشان از حمله پیش‌دستانه یا پیشگیرانه دیگری توسط اسرائیل به ایران دارد. در آخرین خبر از این نوع، ویرنویوز و آکسیوس به نقل از «مشاورین تانیاهو» نوشته‌اند که اگر اسرائیل به ایران حمله پیش‌دستانه نکند به منزله خودکشی است. این در حالی است که چند روز قبل از آن هم بعضی محافل خبری به نقل از گالاتن، وزیر دفاع سابق اسرائیل گفته بودند که چون ایران در حال آماده‌سازی برای حمله پیش‌دستانه بزرگی علیه اسرائیل است ما چاره‌ای جز حمله مجدد به ایران نداریم.

این اظهار کالات را با دوستی مطرح کردم. نکته جالبی گفت که عنوان یادداشت حاضر را به نکته‌سنجی او وامدارم؛ «حمله پیش پیش‌دستانه»! اسرائیل از بدو حمله ۱۲ روزه سعی کرد که آن را با عنوان «دفاع مشروع پیشگیرانه» توجیه کند؛ توجیهی که حداقل تا آنجا که به منشور ملل متحد (اساس‌نامه سازمان ملل متحد) مربوط است به هیچ وجه وارد نیست و فاقد مبنای حقوقی است. فارغ از بحث تفاوت ظریف پیش‌دستانه و حمله پیش‌دستانه که البته در کیفیت بحث جاری ما مدخلیتی ندارد و جای پرداختن به آن هم اینجا نیست، اظهارات مقامات سابق و لاحق اسرائیل در این خصوص حائز کمال اهمیت است. قبل از پرداختن به جهات غیرحقوقی اظهارات مقامات مزبور، لازم است خاطرنشان سازد که وقتی حمله پیشگیرانه یا پیش‌دستانه، وجاهت حقوقی و قانونی نداشته باشد، به طریق اولی حمله «پیش‌پیش‌دستانه» مطلقا وجاهت حقوقی و قانونی ندارد. در اینجا شاید کسی بگوید اسرائیل چون یاغی (مشخصا به معنی outlaw) است و طبیعا احترامی برای حقوق و قانون قائل نیست، لذا ضرورتی ندارد که بخواهد حمله تجاوزکارانه‌اش را مشروع نشان دهد.

۵ صفحه ادامه‌در

۴ صفحه ادامه‌در